

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 13468513 268/21-123

X ANMELDER TJENESTEPERSON VED OSLO POLITIDISTRIKT FOR KROPPSKRENKELSE – SPARKET I HODET UNDER PÅGRIPELSE**Sammendrag og konklusjon**

Saken gjelder spørsmål om straffbar maktanvendelse. Politiførstebetjent A sparket X under en pågripelse 10. november 2020 i et parkeringshus. X var 17 år da hendelsen fant sted. X mente han ble sparket i hodet uten grunn og at han og broren samarbeidet og var rolig under pågripelsen. Han mente også at det ikke var grunn til å slå med batong på hånden hans.

Etterforskningsresultatet viste at X og broren hadde begått en voldshendelse i parkeringshuset mot en tredjeperson. Politiførstebetjent A var først på stedet. X og broren etterkom pålegg fra A om å legge seg ned. A oppfattet på et tidspunkt at X snudde seg mot broren og snakket på et språk han ikke forstod. Spesialenheten fant det bevist at politiførstebetjent A bevisst rettet sparket mot fornærmede Xs skulder/arm for å få kontroll på situasjonen og få hans oppmerksomhet tilbake. Det var ikke bevismessig grunnlag for at sparket traff hodet. Etterforskningsresultatet kunne ikke med sikkerhet fastslå om A slo med batong på fornærmedes hånd, slik det også ble hevdet.

Samlet sett fant Spesialenheten at maktbruken fra politiførstebetjent As side var forsvarlig og forholdsmessig, og i samsvar med politiloven § 6. Maktanvendelsen var også nokså moderat. Det ble vektlagt at situasjonen var uoversiktlig og alvorlig, A tjenestegjorde alene og han ble usikker på hva personene kom til å gjøre.

Etterforskningsresultatet viste med særlig styrke at A ikke hadde begått en straffbar kroppskrenkelse, og straffeforfølgingen ble henlagt idet intet straffbart forhold anses bevist.

Anmeldelsen

Advokat Y anmeldte 26. april 2021, på vegne av X, en av polititjenestepersonene som pågrep hans klient 10. november 2021 i straffesak.

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

Spesialenheten for politisaker

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks: 62556102
E-post: post@spesialenheten.no

X ble sparket i hodet under pågripelsen og det finnes et opptak av hendelsen fra et overvåkingskamera på stedet.

Spesialenhetens etterforskning

Spesialenheten har innhentet og gjennomgått kopi av Oslo politidistrikts straffesak mot X hvor han i forbindelse med en voldshendelse i et garasjeanlegg ble anmeldt for grov kroppsskade 10. november 2021. Sparket mot fornærmedes hode skal ha funnet sted rett etter denne voldshendelsen.

Spesialenheten innhentet filmen fra overvåkingskameraet i garasjeanlegget som fanget opp deler av hendelsen og som politiet sikret fra stedet.

Politiførstebetjent A er avhørt som mistenkt og det er tatt avhør av X.

Nærmere om sakens faktum

X ble, sammen med sin bror, anmeldt for grov kroppsskade mot en person etter en hendelse i et garasjeanlegg i Tante Ulrikkes vei 10. november 2020 kl.22.05. Politiførstebetjent A kjørte enmannspatrolje og dro til garasjeanlegget i Tante Ulrikkes vei. Han var blitt kontaktet av to personer som rapporterte at noen trolig sloss i garasjen. Han oppdaget raskt to personer ca. 30 meter inne i garasjen, den ene iført finlandshette og som hadde knokejern i høyre hånd. Personen hadde mye blod på hendene sine. Rett bak denne personen kom det ut en person til, også med mye blod på hendene. Han observerte også en tredjeperson bak de to mennene som reiste seg opp og var helt dekket av blod i ansikt og hode.

A trakk ifølge anmeldelsen batong og kommanderte de to mennene til å stå stille, og ba dem om å legge seg ned med armene ut. Begge personene nøyte litt, men etterkom raskt hans pålegg. Personen med knokejernet kastet dette raskt i bakken, samtidig som han sa at han kunne ta av seg finlandshetten. Begge fikk klar beskjed om å ligge i ro. Etter noen minutter fikk han bistand av flere enheter. Det fremkommer ikke av anmeldelsen at det ble sparket.

X ble tiltalt for medvirkning til kroppsskade, og grunnlaget er beskrevet slik:

"Tirsdag 10. november 2020 ca. kl. 22.05 i et parkeringshus i Tante Ulrikkes vei i Oslo, overfalt han B og slo ham flere ganger i hodet med knyttet hånd, en lommelykt og/eller et knokejern, slik at han fikk flere sår og rifter i ansiktet og hodet som måtte sys med tilsammen 16 sting, og ble sykmeldt i 12 dager."

X ble senere domfelt i Oslo tingrett for medvirkning til kroppsskade til samfunnsstraff på 90 timer. Fra dommen hitsettes:

"De to tiltalte satt en kort stund i sin egen bil i parkeringshuset, før de gikk mot bilen til fornærmede, B. Z hadde på en lue, som han rullet ned til en finlandshette mens han gikk mot fornærmedes bil. X gikk mot førersetet, hvor fornærmede befant seg, mens Z gikk inn i bilen til fornærmede på passasjersiden.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

side 2 av 7

Fornærmede grep en gjenstand, som viste seg å være en lommelykt, og slo denne mot kneet til Z. Da X så dette tok han på et knokejern, som han hadde tatt med til parkeringshuset, og slo tiltalte én gang i hodet med knokejernet. Tiltalte Z grep lommelykten og slo fornærmede med denne i hodet/pannen 3-4 ganger. Deretter slo Z tiltalte 2-4 ganger med knyttet neve i hodet. Etter en kort stund ankom en politimann åstedet, etter å ha blitt varslet om en slåsskamp i garasjen. Han beordret de to tiltalte om å legge seg på bakken, og tilkalte deretter hjelp. De to tiltalte ble kjørt til arresten, hvor de tilbrakte natten, mens fornærmede ble fraktet til Legevakten. Voldshendelsen førte til at fornærmede B fikk flere sår og rifter i ansiktet og hodet, som måtte sys med tilsammen 16 sting. Han ble sykemeldt i 12 dager."

Retten mente at X og den medtiltalte broren oppsøkte fornærmede B i garasjelegget 10. november 2020 for å gjøre gjengjeld for den behandlingen deres far var utsatt for dagen før.

Spesialenhetens gjennomgang av videoen fra parkeringshuset viste at polititjenesteperson A kom inn i garasjen og at han raskt møtte to personer som kom gående mot ham. Det så ut som mistenkte pekte med venstre hånd for å få de to personene til å legge seg ned på bakken. A stod deretter skrått ovenfor den ene personen, som hadde gått ned på knærne og hadde hendene i bakken, den andre personen ble sittende på kne. A sparket så personen nærmest seg. Dette skjedde ved at A stod i ro og førte høyrebeinet sitt bakover og sparket på øvre delen av kroppen til personen, før han satte ned foten igjen. Spesialenhetens inntrykk av sparket er at det ikke er så veldig kraftig, blant annet på bakgrunn av en relativt beskjeden hoftevridding og at det derfor ikke hentes så mye kraft i sparket. Det er ut fra videoen vanskelig å konkludere hvor på kroppen sparket traff på grunn av vinkelen og kvaliteten på opptaket. Rett før sparket kan man se personen nærmest A gjøre en svak bevegelse med kroppen i retning av personen som sitter på kne ved siden av. Personen som ble sparket stod på alle fire og falt ned til høyre, og personen tok seg for med høyre arm og landet sittende på siden, før han reiste seg opp igjen på alle fire. Personen la seg så raskt ned fra alle fire og ned på magen, den andre personen la seg da også ned. Opptaket var uten lyd.

X forklarte at hendelsen skjedde da han var 17 år. Polititjenestepersonen kom mot ham og broren inne i garasjen, spurte hva de drev med og ba dem om legge seg på bakken. De gjorde som han sa, var rolig og sa de ville samarbeide. Samtidig som X la seg ned sparket polititjenestepersonen X i hodet slik at han fikk skikkelig vondt og forstod ikke hva som skjedde. Sparket traff hodet på venstre side, rundt ved øret. Broren hans reagerte og spurte X blant annet om det gikk bra og X sa til broren at de skulle være stille og at det ikke var noe vits i å snakke. De snakket med hverandre på norsk, ikke på morsmålet sitt. De la seg deretter ned på bakken og broren til X sa de skulle samarbeide. Polititjenestepersonen ringte så til de andre fra politiet og begge ble senere pågrepet.

Da han kom ut av arresten husket han at han hadde blitt sparket, men husket ikke at han ble sparket i hodet før broren fortalte ham det. Han fortalte også personalet som fulgte ham inn i arresten at han hadde vondt i hodet men det var ingenting de kunne gjøre. Han fortalte samtidig faren sin at han ble sparket i hodet. Han hadde en skikkelig stor kul i hodet to til tre uker etter hendelsen. Kulen i hodet kan ikke ha kommet fra voldshendelsen ettersom han ikke fikk noe slag i hodet da. Han fikk ikke lov av politiet til å ta av seg lua for å dokumentere skadene.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

side 3 av 7

X snakket med legen på telefon for å få legetime men på grunn av påvist korona fikk han ikke gått til legen. Han fikk derfor ikke dokumentert skadene.

X mente polititjenestepersonen sparket ham uten grunn og ikke hadde grunn til å slå batongen i hånda hans. X la til senere at han kanskje hadde knokejern på seg og at det var derfor politimannen pisket ham i hånda med batong. Han fikk hjernerystelse og har hatt traumer etter hendelsen. Han ble skikkelig skadet av sparket og har mistet all tillit til politiet.

Politiet tok bilder av fornærmede X i sentralarresten natt til 11. november 2020. I politiets illustrasjonsmappe er det kun ett helbilde av X hvor han har lue på. Det fremkommer ikke av illustrasjonsmappen at X er påført merker/skader.

Spesialenheten innhentet seks bilder fra politiet som ikke ble lagt inn i illustrasjonsmappen. Bildene viste ikke tydelige eller åpenbare merker eller skader i eller rundt hoderegionen, verken på høyre eller venstre side av hodet. På disse seks bildene hadde ikke fornærmede X på seg lue. Dato fremkommer ikke av bildene.

Det er ikke notert i arrestjournal eller aktivitetslogg fra 11. november 2020 at X hadde skader eller ga uttrykk for å ha vondt i hodet etter hendelsen.

Det fremkommer ikke av politiets to avhør av fornærmede X tatt påfølgende natt og morgen 11. november 2020 at skader på hodet i forbindelse med pågripelsen var et tema eller ble nevnt. Han forklarte seg i detalj om voldshendelsen i avhør hos politiet, at han utøvde vold men i selvforsvar og at deler av slåsskampen skjedde mens fornærmede satt i bilen og det var trangt der. Til politiet forklarte X at han kort tid etter at politiet kom la fra seg knokejernet.

Politiførstebetjent A har forklart at han meldte fra til operasjonssentralen at han var på stedet, og fordi han ikke oppfattet situasjonen som alvorlig ble det ikke sendt flere patruljer. Det viktige i saken var at han var alene i situasjonen. På vei inn i garasjen dukket det "brått" opp to personer. Den ene personen hadde blodige hender. Den andre personen hadde blodige hender, knokejern og finlandshette. Han trakk frem batongen og skjønnte at noen hadde sloss, men ikke hvem. De satte seg ganske raskt ned på knærne da tredjeperson dukket opp, og A skjønnte at det var en viss alvorlighet i hendelsen siden hodet på tredjepersonen var dekket av blod.

A stod med batongen utslått og med ganske tydelig kroppsspråk og utestemme kommanderte han dem til å legge seg videre ned. Til tross for at A sto med utslått batong og ropte at de skulle legge seg ned, valgte den ene personen å snu hodet vekk fra A og begynte å snakke med den andre personen på et språk A ikke forstod.

A erkjente å ha sparket fornærmede X i skulderen/armen, men ikke i hodet, og det var ikke et hardt spark. Det var et slags halvspark i siden akkurat nok til å få tilbake oppmerksomheten. Han sparket fordi de ikke etterkom hans pålegg og ønsket å få tilbake personens oppmerksomhet. Han stod alene med to personer som akkurat hadde vist intensjon, kapasitet og motivasjon til å skade andre mennesker, og han anså det som nødvendig å forsterke kontrollen. Det skjedde mye samtidig. Samtidig som guttene satt på kne måtte han be om bistand fra operasjonssentralen og samtidig holde et øye med tredjeperson. Han vurderte det som stor sannsynlighet at de kunne stikke av.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

side 4 av 7

A så det som lempeligst og nødvendig å sparke for å opprettholde kontrollen på situasjonen og det var den løsningen han kom frem til der og da. Han vurderte det som lempeligere å bruke spark fremfor batong, og han ville ikke gå bort og "baske" med dem på bakken da han var alene.

Spesialenheten kan ikke se at sparket i forbindelse med pågripelsen er dokumentert på straffesaken av politiførstebetjent A i form av egenrapport eller rapport om pågrepet person, utover filmen som politiet sikret på saken.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Spesialenheten har vurdert om politiførstebetjent A begikk en straffbar kroppskrenkelse etter straffeloven § 271 ved å sparke X under en pågripelse. Skyldkravet etter bestemmelsen er forsett, jf. straffeloven § 22. Spesialenheten har også vurdert As spark som mulig tjenestefeil etter straffeloven § 171.

Kroppskrenkelsen

Spesialenheten legger til grunn at politiførstebetjent A sparket X slik som beskrevet ovenfor. A og X har forklart seg ulikt om hvor sparket traff og hvilke skadefølger sparket medførte, men det er ikke bestridt at sparket traff Xs kropp mens han stod på alle fire. Det er ikke dokumentert at sparket medførte en skade eller fikk andre skadefølger.

A og X har forklart seg motstridende om hvor sparket traff, men Spesialenheten finner ikke bevismessig grunnlag for at sparket traff fornærmedes hode. I bevisvurderingen har Spesialenheten vektlagt As egen forklaring om at han ikke sparket mot hodet, men siktet mot armen eller skulderen til personen nærmest ham, som viste seg å være X. As forklaring styrkes et stykke på vei av videoopptaket fra parkeringshuset som ikke åpenbart viste at sparket traff hodet. Øvrige saksdokumenter, spesielt arrestjournal, illustrasjonsmappe og øvrige bilder politiet tok av X både med og uten lue, underbygger at det ikke kan legges til grunn som sikkert at sparket traff hodet.

Det legges derfor til grunn at maktanvendelsen overfor fornærmede X objektivt sett er å anse som en kroppskrenkelse. Det er ikke tvil om at politiførstebetjenten mente å sparke. Kroppskrenkelsen er derfor forsettlig. Det legges vekt på As forklaring om at han sparket for å få kontroll på situasjonen.

Det er ikke utelukket at slag og spark kan anvendes i situasjoner som ligger utenfor de rene nødvergetilfellene, slik som er tilfelle i denne saken. I Rt 2007-1473-A avsnitt 12 uttalte Høyesterett:

"At lagmannsretten har foretatt en vurdering som bygger på at det ikke forelå et rettsstridig angrep etter § 48 annet ledd, er ikke tilstrekkelig. Jeg tilføyer at jeg heller ikke kan se at det er en riktig forståelse av § 6 at slag og spark aldri kan benyttes som maktmiddel. I visse helt særlige situasjoner må det kunne aksepteres, jf. også Auglend mfl. Politirett 2. utgave side 435".

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

side 5 av 7

Spørsmålet om den konkrete bruk av makt utgjør en straffbar handling må imidlertid vurderes opp mot politiets lovlige adgang til bruk av makt. Maktanvendelse hjemlet i politiloven vil ikke kunne være straffbar kroppskrenkelse etter straffeloven.

Hvordan polititjenesten skal utføres og hvordan makt kan brukes, er regulert i politiloven § 6 og politiinstruksen §§ 3-1 og 3-2. Etter politiloven § 6 fjerde ledd kan politiet bruke makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig. Av politiloven § 6 andre ledd fremgår at de midler som anvendes må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig.

Om adgangen til å anvende slag og spark i tjenesten følger det av Anders Lohne Lie og Pål Lagestad, Arrestasjonsteknikk (2017) på side 13:

”Slag og spark er i motsetning til de andre maktmidlene ikke definert som et maktmiddel. Hvis først maktanvendelsen både i art og styrke er nødvendig og forsvarlig ut fra situasjonen, kan slag og spark benyttes. Når politiet tar i bruk slag og spark, er dette i situasjoner hvor politibetjentens liv eller helse, eller publikums liv eller helse, er truet. Det vil da være hensiktsmessig at personen må treffes med full styrke på kroppens sårbare punkter, slik at trusselen opphører raskt.”

Den strafferettslige bedømmelsen av forholdet må bygge på de strafferettslige bevisvurderingsprinsippene. Et sentralt prinsipp er at enhver rimelig og fornuftig tvil skal komme mistenkte til gode.

Etterforskningsresultatet taler etter Spesialenhetens oppfatning med styrke mot at A har begått en straffbar kroppskrenkelse etter straffeloven § 271. Det legges til grunn som bevist at A hadde lovlig adgang til å bruke makt etter politiloven § 6. Maktbruken fremstod som forsvarlig gitt de handlingsalternativer A hadde.

Det er i bevisvurderingen lagt vesentlig vekt på politiførstebetjent As forklaring om hvordan han oppfattet situasjonen idet han påtraff X og broren. A var alene i situasjonen etter en alvorlig hendelse som skjedde rett forut for sparket, og As oppdrag bestod i alene å få kontroll på to mulige gjerningspersoner med finlandshette, knokejern og med blodige hender. Han kjente ikke til identiteten til de involverte, og observerte også en blodig tredjemann som ting var litt uklart rundt. Han hadde ikke fullstendig oversikt eller kontroll på hva slags våpen de eventuelt hadde på seg eller hvem de tilhørte, men oppfattet at personene var villig til å utøve vold. Han valgte å få kontroll på situasjonen, trakk batongen og beordret personene til å legge seg ned. Han hadde på dette tidspunktet bedt om bistand fra flere enheter fordi han forstod at situasjonen var alvorlig.

A mente det var nødvendig og et lempeligere middel å ta et lett halvspark mot armen og/eller skulderpartiet til X nettopp for å få oppmerksomheten tilbake fra ham, fremfor å bruke batongen eller havne i et basketak. X og A har forklart seg ulikt om X snakket på sitt eget morsmål eller ikke rett før sparket. A mente X snakket på et språk han ikke forstod, mens X mente han snakket norsk med broren. As forklaring støttes til en viss grad av videoopptaket som viste at fornærmede rett før sparket gjorde en svak bevegelse med kroppen i retning av sin bror som satt på kne på hans høyre side. Videoopptaket er uten lyd og kan ikke belyse hva som ble sagt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

side 6 av 7

Hensett til det strenge beviskravet i strafferetten kan det ikke utelukkes helt at X rett før sparket snudde seg mot sin bror og snakket på et annet språk, eller at politiførstebetjent A oppfattet situasjonen slik. Uansett er det i situasjonen forståelig at politiførstebetjenten var usikker på hva de kunne finne på. Sparket fremstår derfor etter Spesialenhetens syn som forsvarlig fremfor å bruke batong, ikke minst siden det heller ikke kan oppfattes å ha vært særlig kraftig.

X mente også at A sparket samtidig med at de la seg på bakken, noe som ikke er forenlig med hva som fremkommer på filmopptaket eller As forklaring. Etterforskningsresultatet har heller ikke frembrakt sikre opplysninger på om A slo med utslått batong på hånden til X for å få bort et knokejern, slik X har forklart. Dette er likevel ikke avgjørende for sakens utfall.

Politiets alminnelige bruk av slagvåpen (teleskopbatong og langkølle) er nærmere regulert i RPOD-2017-10, kapittel 3, og "kan benyttes i faresituasjoner, ... når bruken fremstår som nødvendig, forholdsmessig og forsvarlig... og så vidt mulig bare benyttes mot de store muskelgruppene".

Etter dette finner Spesialenheten at As maktanvendelse og kroppskrenkelse mot X må anses straffri som lovlig tjenestehandling. Og idet etterforskningsresultatet med særlig styrke taler mot at det har skjedd en straffbar handling, henlegges saken som intet straffbart forhold anses bevist

Vurdering av oppdragsløsningen som mulig tjenestefeil

Basert på ovennevnte faktum kan det stilles spørsmål om det å sparke en person som stod på alle fire i armen/skulderen representerer en hensiktsmessig oppdragsløsning. Spark er ofte forbundet med risiko og må benyttes med varsomhet. Basert på det faktum Spesialenheten legger til grunn kan det ikke legges til grunn at maktanvendelsen representerer straffbar tjenestefeil.

Etter Spesialenhetens vurdering taler etterforskningsresultatet med særlig styrke mot at det har skjedd en straffbar tjenestefeil etter straffeloven § 171. Også ved vurderingen av mulig tjenestefeil henlegges forholdet som intet straffbart forhold anses bevist

Det bemerkes at politiførstebetjent A i etterkant av hendelsen ikke sørget for å sikre tilstrekkelig notoritet over maktanvendelsen. Han burde ha beskrevet sparket og hvorfor han vurderte det som forsvarlig. Dette utgjør likevel ikke en straffbar tjenestefeil.

Denne delen av saken henlegges som intet straffbart forhold anses bevist.

Vedtak

Strafforfølgingen mot A for mulig overtredelse av straffeloven

§§ 271 og 171 henlegges som intet straffbart forhold anses bevist.

A, politimesteren i Oslo politidistrikt og X v/advokat Y orienteres om vedtaket.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 03.01.2022

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 11.01.2022

side 7 av 7